

τούς εἶπα, δὲν τὸ ἔστειλαν στὸ σχολεῖο, ἀλλὰ μένει σ' ἕνα σπίτι οἰκίτροφορ κ' ἕνας δάσκαλος τοῦ κάνει πού καὶ πού μὴθήματα. Δὲν εἶναι τόσο παχύρ, ὅπως ἐδῶ, εἶναι ἕμως πολὺ καλά».

— «Γιατί δε μὰς γράφει; τὸν ρωτήσατε;»

— «Αἱ... ναί. Μοῦ εἶπε πὼς φοβάται μὴπως τοῦ ἀπαντήσατε καὶ δὲ θέλει νὰ μάθουε πὼς εἶταν ἐδῶ».

— «Γιὰ τοὺς γονεῖς του ἔμαθε τίποτα;»

— «Ὅχι» τὸ περίεργο εἶναι πὼς οὔτε ρώτησε ποτὲ γι' αὐτούς; ἢ θεῖα του πού μοῦ τὸ ἔλεγε, ὑποθέτει πὼς τῶχει καταλάβει καὶ φοβάται νὰ ρωτήσῃ, μὴπως τοῦ τὸ βεβκιάωσῃ...»

ΣΕΜΝΗ ΠΑΠΑΣΠΥΡΙΔΟΥ

ΜΙΑΣ ΝΥΧΤΙΑΣ ΑΓΡΥΠΝΙΑ

1

Θεέ, πού ποτέ; μου δὲν λίστασα, ἀπόψε ἔρχομαι νὰ καταφύγω σὲ Σένα. Ἡ νύχτα εἶναι κατάμαυρη καὶ τὰ σύγκροτα μιᾶς ἀτέραντης ἐρημιᾶς σέρκουν ἀπάνου μου. Μὰ τὰ χέρια μου εἶναι ἄδεια καὶ μάτια ὁ βωμός σου θὰ προσμένῃ τὸ συνηθισμένο του δῶρο.

Ὅλο τᾶσημι καὶ χρυσάφι τῆς ψυχῆς, πού Ἐοῦ— τῶρα τὸ νοιώθω— μοῦ χάρισε, τὰ σπατάλεσα ἀνάμελα ἔξω ἀπὸ τὸ ναὸ Σου, καὶ τῶρα πιά, δὲ μοῦ μένει τίποτα ἄξιον νὰ σοῦ προσφέρω γιὰ ξαγορά— μήτε ἢ καρδιά μου.

Ὅλο καὶ πιὸ κάτω σκύβω ντροπιασμένος, γιὰ τὸ νοιώθω νὰ γλιστροῦν ἀπάνου μου γαληνὲς οἱ ματιές σου σὰν τὶς ἀχτίδες τοῦ ἡλίου πάνου ἀπ' τὴν παγωμένη θάλασσα. Εἶσαι τόσο καλός! Νὰ, Σοῦ ἀπιθῶνω στὰ πόδια ὅ,τι ἔχω— ἕνα κουρέλλι ἀπ' τὸ μεγάλο μου Πόνο.

Δέξου το, Πανάγαθε, καὶ σύ, ἂ θέλῃς, θὰ τὸ κάνης νὰ γίνῃ χρυσάφι.

2

Μὲ πότισες μὲ ὕδα τὰ μάγια τῆς Ζωῆς καὶ μὲ ξανάνιωσε; λουζόντιάς με στὸ ἀθάνατο νερὸ τῆς ὁμορφιάς σου; Εὐλογημένη νᾶσαι.

Σὰν ὄριμος γλυκόχυμος καρπός, κάθε σου χάρη ἔπεσε πάνου μου. Πλούσια τῆς νιότης σου τὰ δῶρα ξεχείλισαν ἀπ' τὴν ἀγκαλιά μου καὶ μέσ' ἀπὸ τὰ δάχτυλα καὶ τὰ σκόρπισα πρόσχαρος σ' ὅλον τὸν κόσμον πὰ στὰ φτερά τοῦ στίχου μου. Κ' ἢ πιὸ μικρὴ κλωστή τοῦ εἶναι μου φούσκωσεν ἀπ' τὸ ροδόσταμα τῆς ἀγάπης σου.

Τῶρα, βουλήθηκες νὰ στρέψῃς ἀλλοῦ, ἀπὸ μένα, τὸ ζωογόνο της ποτάμι. Μὰ τὴ θύμησῃ τῆς περασμένης σου καλοσύνης ποιός μπορεῖ νὰ μοῦ τὴ σβῆσῃ;

Ὁ πιστὸς στρατοκόπος, πού σύγκρομος ἀναγᾶλιασεν ἀπ' τὴν λιανάδα μέρες δόλακερ, δέχεται ἀγόγγυστα τὴ μπόρα καὶ λείει γονατισμένος: «Εὐλογημένον νᾶσαι, Θεέ μου, πού τόσον καιρὸ, μὲ ἄφινες νὰ χαρῶ τὸν ἥλιο Σου».

ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΝΤΟΣ

ΔΙΟΥΜΝΗΤΙΣΤΙΚΑ ΟΝΟΜΑΤΑ

Γιὰ τοὺς Κουτσόβλαχους πολλὰ ἔχουν γραφτῆ καὶ τελευταῖοι, ὅσο ξέρω, ἔγραψαν γι' αὐτούς οἱ Wace καὶ Thompson, πού τοὺς περαδέχονται γιὰ φυλὴ νομαδική, γι' αὐτὸ καὶ τιλοφόρησαν τὸ βιβλίον τους «The Nomads of the Balkans». Μὰ ὅσα νὰ καὶ ἂν προσθέτῃ καὶ αὐτὸ τὸ βιβλίον συντελεστικὸ γιὰ τὸ γνῶρισμα τοῦ συγγενικοῦ μας αὐτοῦ λαοῦ, ἢ ἀπόστασῃ ὡς πού νὰ καλογνωριστῆ μένει πάντα πολὺ μεγάλη.

Τελευταῖα μένοντες ἔξω ἀπὸ ἕνα δλάχικο χωριὸ κοντὰ στὰ σύνορα, τὴ Διούμνιτσα, θέλησα κ' ἐγὼ νὰ γνωρίσω λίγο τὴ γλώσσα του καὶ τὰ συνήθεια του καὶ σὲ μερικὲς κλεφτὲς ὥρες πού κατέβην ἀπὸ τὸ χωριὸ κοντὰ σὲ ἄλλα σημεῖωσα καὶ τὰ ὀνόματα πού δημοσιεύονται δωπέρα.

Ἀπ' αὐτὰ, ὅσα εἶναι ὀνόματα ἀντρῶνε θὰ ἐρισκονται ἐδέδια. πρὸ πάντων τὰ παρανόματα, στοῦς ἐκλογικοῦς καταλόγους καὶ τᾶλλα ἐπίσημα βιβλία τῆς περιοχῆς ἐκείνης, ἀλλὰ παραμορφωμένα καὶ ὄχι ὅπως τὰ πῆρα ἔγω ἀπὸ τὸ στόμα τῶν κατοίκων, καὶ γι' αὐτὸ δὲν εἶναι ἄσκοπο νὰ ξαναδοθῶν.

Δυστυχῶς βαφτιστικὰ πολὺ λίγα μόνο μπόρεσα νὰ καταγράψω καὶ οὔτε μπόρεσα νὰ ἐξαικιδώσω ὅπως ἤθελα καὶ ὅσο εἶταν μπορετὸ τὴ σημεῖωσα, ἐξὸν ἀπὸ λίγα, τῶν παρανομάτων καὶ τὰ πρωτότυπα τῶν βαφτιστικῶν. Ἀλλὰ ἐδῶ περιορίζομαι στὸ νὰ δώσω τοὺς τύπους μόνο καὶ τίποτα περισσότερο.

Γιὰ τὸ τί χρειάζονται τῶρα τὰ ὀνόματα τούτα— ὅταν ἐρμηνευθοῦν κίόλα, ἐννοεῖται, καὶ ὄχι ἔτσι ξερά, δὲν πιστεύω νὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ δοθῇ ἐξηγήσῃ. Γνωστὸ εἶναι ὅτι γιὰ τὸ γνῶρισμα τοῦ κάθε λαοῦ, λοιπὸν καὶ τῶν Κουτσόβλαχων, εἶν' ἕνα στοιχεῖο ἀπαραίτητο καὶ ἡ γνώσῃ τῶν ὀνομάτων, κ' ἔφτανε αὐτὸς ὁ λόγος γιὰ νὰ δικαιολογήσῃ καὶ τὸ μάζεμα τούτων ἐδῶ. Ἀλλὰ ἐμένα καὶ ἄλλος λόγος μὲ παρακίνησε νὰ τὰ μαζέψω, ὁ ἀκόλουθος.

Ἀπὸ πολλὰ χρόνια ἔχω σκεφτῆ νὰ κάμω μιὰ συναγωγή, κατάταξῃ καὶ ἐρμηνεῖα τῶν νεοελληνικῶν ὀνομάτων, κυρίως τῶν ἐπιθέτων (παρανομάτων), ἀλλὰ ὡς σχετικῶν μὲ μεγάλο μέρος αὐτῶν καὶ τῶν βαφτιστικῶν. Ὁ Μπούτουρας μ' ἐπρόλαβε κ' ἔκαμε μιὰ τέτια ἐργασία γιὰ τὰ βαφτιστικὰ*, πού εἶναι:

* Ἀθανασίου Χ. Μπούτουρα. «Τὰ Νεοελληνικὰ κύρια ὀνόματα ἱστορικῆς καὶ γλωσσικῆς ἐρμηνευόμενα». Ἐν Ἀθῆναις 1912. — Ὅσο ξέρω, γιὰ τὸ ἔργο αὐτὸ ἐξὸν ἀπὸ μιὰ σύντομη κρίσῃ τοῦ Ν. Βέη στὰ «Βυζαντινὰ χρονικά» ἔχουν γραφτῆ παρατηρήσεις ἀπ' τὸ Φ. Κουκουλέ στὴ Byz. Zeitschr. καὶ ἀπ' τὸ Στ. Κυριακίδου στὸ «Δελτίον τῆς Λαογραφίας». Κοντὰ σ' αὐτὲς — τοῦ Κουκουλέ δὲν τις ἔχω ἔδῃ ἀκόμη, ἀλλὰ τις εἶχε ὑπ' ὄψη του ὁ Κυριακίδης — ἴσως προσθέσω λίγες ἀκόμη λεπτομερειακὲς σὲ κατοπινὸ φύλλον τοῦ «Νουμά».